

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky: **Mgr. R. A.** bytom P., proti odporcovi: **P.**, bytom P., **o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností k maloletým deťom**, vedenej na Okresnom súde Skalica pod sp. zn. 1 C 35/2011 a na Krajskom súde v Trnave pod sp. zn. 10 NcC 12/2011, o vylúčení sudcov Krajského súdu v Trnave, takto

r o z h o d o l :

Sudcovia Krajského súdu v Trnave JUDr. M. U., JUDr. I. I., JUDr. E. B., Mgr. F. B., JUDr. T. B., JUDr. A. D., JUDr. R. F., JUDr. S. H., JUDr. A. J., JUDr. I. J., JUDr. Ľ. J., JUDr. M. K., JUDr. P. L., Mgr. J. M., JUDr. P. P., JUDr. K. S., JUDr. M. S., JUDr. D. Š., JUDr. V. T., Mgr. V. Z. **s ú v y l ú č e n í** z prejednávania a rozhodovania veci, ktorá je na Krajskom súde v Trnave pod sp. zn. 10 NcC 12/2011.

Sudcovia JUDr. K. B., JUDr. Ľ. B., ml., JUDr. B. H., JUDr. J. K., JUDr. M. K., JUDr. Ľ. S., V. V., JUDr. D. W. **n i e s ú v y l ú č e n í** z prejednávania a rozhodovania veci, ktorá je na Krajskom súde v Trnave pod sp. zn. 10 NcC 12/2011.

O d ô v o d n e n i e

V konaní sp. zn. 1 C 35/2011 oznámili sudcovia Okresného súdu Skalica, že sú u nich dané dôvody, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci (§ 14 ods. 1 O.s.p. a § 15 O.s.p.).

O tom, či sudcovia Okresného súdu Skalica sú v tejto veci vylúčení z prejednávania a rozhodovania, mal rozhodnúť Krajský súd v Trnave ako súd nadriadený (§ 16 ods. 1 O.s.p.) v konaní sp. zn. 1 NcC 19/2011. Pretože aj podľa oznámenia sudcov Krajského súdu v Trnave sú u nich dané dôvody vylučujúce sudcu z prejednávania a rozhodovania veci (§ 14 ods. 1

O.s.p. a § 15 O.s.p.), bol spis predložený na rozhodnutie Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Trnave (§ 16 ods. 1 O.s.p.) posudzoval opodstatnenosť oznámenia sudcov (§ 15 O.s.p.) z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí. Vychádzal pritom z § 14 ods. 1 O.s.p., v zmysle ktorého sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o nezaujatosti. Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednaní vecí, k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Cieľu, sledovanému uvedeným ustanovením, zodpovedá aj právna úprava skutočností, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právne relevantnú. Je ňou určitý právne významný vzťah sudcu, a to buď k veci (o takýto vzťah ide vtedy, ak sudca má svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia o veci), alebo k účastníkom konania (o taký vzťah ide napríklad vtedy, ak sudca má určitý osobný, priateľský alebo iný vzťah so zreteľom na ktorý možno mať pochybnosti o jeho nezaujatosti) a napokon k zástupcom účastníkov konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky z vyjadrenia sudcov: JUDr. M. U., JUDr. I. I., JUDr. E. B., Mgr. F. B., JUDr. T. B., JUDr. A. D., JUDr. R. F., JUDr. S. H., JUDr. A. J., JUDr. I. J., JUDr. Ľ. J., JUDr. M. K., JUDr. P. L., Mgr. J. M., JUDr. P. P., JUDr. K. S., JUDr. M. S., JUDr. D. Š., JUDr. V. T., Mgr. V. Z. zistil, že vo svojich vyjadreniach uviedli, že sa cítia byť zaujatí z dôvodu, že navrhovateľku osobne poznajú, sú v priateľskom vzťahu, tykajú si, preberajú aj súkromné veci. Tiež zistil, že sudcovia JUDr. K. B., JUDr. Ľ. B., ml., JUDr. B. H., JUDr. J. K., JUDr. M. K., JUDr. Ľ. S., V. V., JUDr. D. W. uviedli, že sú zaujatí, pretože navrhovateľku osobne poznajú ako kolegyňu, bežne sa stretávajú a komunikujú na pracovných poradách a školeniach, čo môže vyvolať pochybnosť o ich nezaujatosti. Rovnako zistil, že sudcovia Mgr. D. Č. a JUDr. P. S. uviedli, že nie sú zaujatí.

Sudca je pri výkone svojej funkcie nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy je povinný vykladať podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia v zmysle § 2 ods. 2 zák.č. 385/2000 Z.z. v znení zmien a doplnkov a je povinný prejednať a rozhodnúť všetky veci, ktoré mu boli pridelené v súlade s platným rozvrhom práce súdu. Obsah tohto práva a povinnosti je základným pilierom výkonu funkcie sudcu, keď výnimky môžu

vyplývať len z naplnenia zákonných predpokladov, ktoré však neboli v prejednávacom prípade celkom splnené.

Integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorého slovenský preklad bol vyhlásený v oznámení Federálneho ministerstva zahraničných vecí pod č. 209/1992 Zb., ďalej len „dohovor“) je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý a nestranný súd zriadený zákonom. Súvislosťou medzi súdom, ktorý je založený na zákone, a jeho nezávislosťou, ako to vyjadruje článok 6 ods. 1 prvá veta dohovoru („každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu“), garantuje tento dohovor v celoeurópskom rozmere súčasne sudcovskú nezávislosť aj právo na zákonného sudcu. Ústavná úprava súdnej a inej právnej ochrany v Slovenskej republike garantuje obdobne vyjadrené právo na spravodlivý proces [čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ktorá je uvedená ústavným zákonom č. 23/1991 Zb., ďalej len „listina“; čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uverejnenej pod č. 460/1992 Zb., ďalej len „ústava“, ktoré články dávajú každému možnosť (právo) domáhať sa /zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v /zákonom/ určených prípadoch na inom orgáne /Slovenskej republiky/]. do ktorého tiež zahrnuje aj právo na to, aby právna vec účastníka nebola odňatá zákonnému sudcovi (čl. 38 ods. 1 listiny; čl. 48 ods. 1 ústavy, ktoré články postulujú, že nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi a že príslušnosť súdu ustanoví zákon). Ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadruje zhodu (totožný zámer) na sudcovskú nezávislosť a právo na zákonného sudcu s právnym režimom podľa dohovoru (v obsahu týchto práv podľa dohovoru a podľa ústavy nemožno vidieť zásadnú odlišnosť). Potom platí, že v určitej právnej veci má rozhodovať nezávislý a nestranný sudca vecne a miestne príslušného súdu, určený rozvrhom práce príslušného súdu a tento zákonný sudca by sa už v ďalšom priebehu konania – pokiaľ by k tomu nebol daný zákonný dôvod – meniť nemal. Inštitút vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí, ktorý predstavuje výnimku z ústavnej zásady nezmeniteľnosti zákonného sudcu, stanovuje, aby zákonom predpokladaným postupom a zo zákonom predpokladaných dôvodov bol zákonný sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí. Sledovaný cieľ, ktorý tu umožňuje prelomiť ústavnú zásadu nezmeniteľnosti zákonného sudcu, spočíva v zmanení

hroziaceho rizika, že by vo veci mohol konať a rozhodovať zaujatý – nie nestranný – sudca (porovnaj rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 1 Nc 26/2010).

I keď zákon v § 14 ods. 1 O.s.p. spája vylúčenie sudcov z prejednávania a rozhodovania vo veci nielen so skutočne preukázanou zaujatosťou, ale aj vtedy, ak možno mať čo i len pochybnosť o ich nezaujatosti [vid' tiež zásady prijaté judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorých spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná ("justice must not only be done, it must also be seen to be done")], nemožno prehliadať, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 14 ods. 1 O.s.p. predstavuje výnimku z významnej ústavnej zásady, že nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky). Vzhľadom na to možno vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania pridelenej veci len celkom výnimočne a zo skutočne závažných dôvodov, ktoré mu zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom objektívne, nezaujato a spravodlivo. Z vyššie uvedeného vychádza aj judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá rozoznáva subjektívne hľadisko nestrannosti sudcu, zahrňujúce osobné presvedčenie a správanie sudcu vo veci a hľadisko objektívne, založené na existencii dostatočných záruk pre vylúčenie akýchkoľvek pochybností o zaujatosti sudcu (napr. Saraiva de Carvalho proti Portugalsku, 1994, Gautrin a ďalší proti Francúzsku, 1998). Preto k vylúčeniu sudcov z prejednávania a rozhodovania veci môže dôjsť len vtedy, keď ich vzťah k veci, k účastníkom alebo ich k zástupcom dosiahne takú intenzitu, že nebudú schopní nezávisle a nestranne rozhodovať (II ÚS 105/01, Sbíрка nálezů a usnesení ÚS ČR, sv. 23, nález č. 98, str. 11).

Z uvedených východísk vychádzal Najvyšší súd Slovenskej republiky a analýzou skutočností uvádzaných sudcami Krajského súdu v Trnave dospel k záveru, že sudcovia JUDr. M. U., JUDr. I. I., JUDr. E. B., Mgr. F. B., JUDr. T. B., JUDr. A. D., JUDr. R. F., JUDr. S. H., JUDr. A. J., JUDr. I. J., JUDr. L. J., JUDr. M. K., JUDr. P. L., Mgr. J. M., JUDr. P. P., JUDr. K. S., JUDr. M. S., JUDr. D. Š., JUDr. V. T., Mgr. V. Z., ktorí vo svojich vyjadreniach uviedli, že vzhľadom na ich priateľský vzťah sa cítia byť zaujatí, sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci. Táto existencia blízkeho vzťahu k účastníkovi konania (priateľstva), teda vzťahu, ktorý je relevantný z hľadiska ustanovenia § 14 ods.1 O.s.p. totiž zakladá dôvod, pre ktorý možno mať pochybnosti o nezaujatosti týchto sudcov.

U sudcov Krajského súdu v Trnave JUDr. K. B., JUDr. Ľ. B., ml., JUDr. B. H., JUDr. J. K., JUDr. M. K., JUDr. Ľ. S., V. V., JUDr. D. W., ktorí nachádzali svoju subjektívnu zaujatosť v profesionálnom, resp. kolegiálnom vzťahu k navrhovateľke ako sudcovi vykonávajúceho svoju funkciu na nižšom stupni súdu, chýba objektívny základ nimi konštatovanej zaujatosti, pretože vzájomné vzťahy medzi sudcami sú založené na profesionalite a kolegiálnosti. Pokiaľ by totiž z takéhoto základu bol vyvodzovaný opačný záver, teda pochybnosti o tom, či takýto sudcovia budú schopní nezaujato a spravodlivo rozhodovať, znamenalo by to vlastne, že výlučne pracovný a kolegiálny vzťah medzi sudcami vo všeobecnosti prezumuje porušovanie sudcovských povinností a zásad sudcovskej etiky. Ak rámec týchto vzájomných vzťahov neprekročí hranicu profesionálnosti a kolegiálnosti, nemožno mať bez ďalšieho pochybnosti o ich nezaujatosti. Až v prípade, že by vzájomný vzťah prerástol cez rýdzo profesionálny rámec výkonu funkcie sudcu a nadobudol charakter bližšieho osobného vzťahu, pôjde o okolnosť vzbudzujúcu opodstatnené pochybnosti o nezaujatosti a teda išlo by o dôvod pre vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí. Vzťahy medzi sudcami, ktoré však bežný pracovný a kolegiálny rámec neprekračujú [t. j. ak tieto vzťahy spočívajú iba na tom, že sa sudcovia navzájom poznajú, pretože na výkon funkcie sú zaradení na rovnaký (prípadne vyšší alebo nižší) súd, v tom istom oddelení alebo senáte], nemajú teda samé osebe povahu dôvodov vylučujúcich sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí. Iba tá skutočnosť, že určitá vec sa týka sudcu, ku ktorému majú iní sudcovia len profesionálny, resp. kolegiálny vzťah, nemôže preto založiť pomer predpokladaný ustanovením § 14 ods. 1 O.s.p.. Najvyšší súd Slovenskej republiky v dôsledku toho rozhodol, že títo sudcovia nie sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania uvedenej veci.

Sudcovia Mgr. D. Č. a JUDr. P. S. sa vo veci necítili zaujatí, preto nebol dôvod o nich ani rozhodovať.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 25. marca 2011

JUDr. Jana B a j á n k o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť :
Hrčková Marta